

## **Skriftliga inspel till förslag för nationell strategi för rehabilitering och habilitering**

Tack för ert bidrag!

Från och med 1 november startar Socialstyrelsen sin bearbetningsfas. Underlagen som inkommit via webformuläret och dialoger kommer bearbetas gemensamt. Under våren 2026 planeras ett öppet webinarium. Inbjudan kommer skickas till den mejladress som angetts i webformuläret. en slutrapport ska lämnas till Socialdepartementet den 30 maj 2026.

Kontrollera dina svar: Nedan kan du läsa igenom dina svar och vid behov redigera.

Om du vill skriva ut dina svar ska du klicka på symbolen för utskrift. Det går även att spara dina svar som en PDF eller skicka dem via e-post. (Notera att endast de frågor som du har besvarat finns med i svarsöversikten.)

OBS! För att svaren ska skickas in behöver du klicka på "**Avsluta**" längst ner på enkätens avslutande sammanfattningssida.

### **Kontaktuppgifter**

Organisation eller verksamhet	Hörselskadades Riksförbund (HRF)
Målgrupper som organisationen eller verksamheten företräder i dessa frågor	Personer med hörselnedsättning och andra hörselskador
Namn på kontaktperson	Ingvild Falkenhaus
E-post	ingvild.falkenhaus@hrf.se

# Ungefärligt antal personer som organisationen eller verksamheten företräder i dessa frågor

Fler än 1000

## Förslag 1

### 1.1.1 Avsluta meningen:

**En viktig aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång är att ..... \***

...att ansvaret för bidrag till arbetshjälpmedel samlas hos en enda statlig myndighet under Arbetsmarknadsdepartementet, samt att detta myndighetsuppdrag styrs av ett sammanhållet och ändamålsenligt regelverk.

### 1.1.2 På vilket sätt tror ni denna aktivitet bidrar till mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedelstillgång?

\*

Idag är ansvaret för bidrag till arbetshjälpmedel delat mellan två olika myndigheter, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, som styrs av olika förordningar och olika juridiska ramverk, och som bedömer hjälpmedelsbehov på olika sätt. Hörselskadade har därför inte likvärdiga möjligheter att få nödvändiga arbetshjälpmedel. Försäkringskassans förordning har brister som medför att arbetstagare med grav hörselnedsättning nekas bidrag, trots dokumenterat behov av arbetshjälpmedel, om hjälpmedlet bedöms kunna användas i daglig livsföring. Sökande hänvisas då till regionens hörselvård, men regionen bekostar inte hjälpmedel för arbetet. Det uppstår ett Moment 22. Ett samlat, statligt myndighetsansvar för arbetshjälpmedel, med ett ändamålsenligt regelverk, skulle skapa förutsättningar för jämlik, effektiv tillgång till arbetshjälpmedel. Detta skulle i sin tur ge fler hörselskadade likvärdiga möjligheter att arbeta, utveckla sin kompetens och prestera under ett långt arbetsliv i delaktighet.

### 1.1.3 Vem/vilka ser ni är ansvariga för denna aktivitet? \*

- Regering och riksdag
- Berörda departement och myndigheter

### 1.1.4 Hur lätt tror ni att detta förslag är att genomföra? \*

Ange på en skala 1-10, där 1=mycket svårt och 10=mycket lätt

1										10
Mycket svårt	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Mycket lätt
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

### 1.1.5 Vill ni lämna ytterligare ett förslag på aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång? \*

Ja

Förslag 2

#### 1.2.1 Avsluta meningen:

En viktig aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång är att .....

...att det införs personcentrerade, sammanhållna vårdförlopp för alla patientgrupper inom hörselhabilitering/-rehabilitering, som säkerställer tillgång till behandlingar, hjälpmedel och andra insatser, baserade på vetenskap och evidens, i hela landet.

## 1.2.2 På vilket sätt tror ni denna aktivitet bidrar till mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedelstillgång?

\*

Idag är ansvaret för hörselvårdsinsatser splittrat mellan olika lagrum, huvudmän och aktörer. Tillgången till behandlingar, hjälpmedel och andra insatser varierar kraftigt mellan olika regioner, inom regioner samt mellan olika privata utförare. Det saknas ofta helhetssyn och många får inte information om utvidgad rehabilitering, psykosocialt stöd, hörtaktik, KBT, hörselimplantat och andra möjligheter.

En mer jämlik och effektiv hörselhabilitering/-rehabilitering för hörselskadade förutsätter att alla – oavsett diagnos, ålder eller bostadsort – får tillgång till personcentrerad hörselvård av hög kvalitet, som bedrivs i samordnade vårdkedjor, med tvärprofessionella insatser utifrån vetenskap och evidens.

Detta kan uppnås genom att ha vårdförlopp för samtliga hörselskadegrupper och implementera dessa fullt ut i alla regioner. Regelbundna uppföljningar, som även omfattar vårdkvalitet och patientinformation, bör göras av en granskningsfunktion under/inom en statlig myndighet.

## 1.2.3 Vem/vilka ser ni är ansvariga för denna aktivitet? \*

- Framtagande av vårdförlopp som ännu inte finns: Statlig myndighet/Sveriges Kommuner och regioner, i arbetsgrupper som inkluderar representanter för professioner inom audiologi/hörselvård samt berörda intresseorganisationer.

- Tillsyn, kvalitetsgranskning och utvärdering: Granskningsfunktion under/inom statlig myndighet.

- Regionerna: Fullständig information om resurser inom hörselhabilitering/-rehabilitering på 1177 eller motsvarande.

## 1.2.4 Hur lätt tror ni att detta förslag är att genomföra? \*

Ange på en skala 1-10, där 1=mycket svårt och 10=mycket lätt

1										10
Mycket svårt	2	3	4	5	6	7	8	9		Mycket lätt
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

## 1.2.5 Vill ni lämna ytterligare ett förslag på aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång?

Ja

### 1.3.1 Avsluta meningen:

**En viktig aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång är att .....**

...att ta fram nationella riktlinjer som rekommenderar kommuner och respektive region att ingå samverkansavtal angående hörselrehabiliterande stöd och insatser till äldre hörselskadade och andra som behöver stöd i hemmet eller i annat boende.

### 1.3.2 På vilket sätt tror ni denna aktivitet bidrar till mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedelstillgång?

\*

Majoriteten av landets kommuner saknar i dag hörselinstruktörer eller motsvarande. Ofta saknas också kunskaper om hörselnedsättning, hörapparater och andra hjälpmedel inom äldreomsorg och annan kommunal verksamhet. Följden är att äldre isoleras, vilket ökar risken för depression, utveckling av demens och annan ohälsa.

Socialstyrelsen bör ta fram nationella riktlinjer som rekommenderar kommuner att ingå samverkansavtal med respektive region, kring stöd till hörselskadade i hemmet och inom omsorgen. Regionens hörselvård, som ansvarar för rehabilitering inklusive utprovning av hörapparater, kan med enkla insatser bidra till att kommuner får bättre möjligheter att stödja individen i det dagliga livet – vilket i sin tur avlastar regionens hörselvård och minskar annat vårdbehov.

Nationella riktlinjer bör rekommendera att kommuner har hörselinstruktörer eller motsvarande funktion och att regionerna erbjuder utbildning, fortbildning och vägledning av kommunpersonal kring hörselfrågor.

### 1.3.3 Vem/vilka ser ni är ansvariga för denna aktivitet? \*

- Ta fram nationella riktlinjer och rekommendationer: Socialstyrelsen
- Informationsspridning: Socialstyrelsen, i samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner, SKR
- Samverkansavtal: Varje kommun och region

### 1.3.4 Hur lätt tror ni att detta förslag är att genomföra? \*

Ange på en skala 1-10, där 1=mycket svårt och 10=mycket lätt

1										10
Mycket svårt	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Mycket lätt
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

### 1.3.5 Vill ni lämna ytterligare ett förslag på aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång? \*

Ja

Förslag 4

#### 1.4.1 Avsluta meningen:

En viktig aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång är att .....

...att alla patientavgifter i samband med hörselvård, inklusive avgift vid hörapparatutprovning, omfattas av det nationella, lagstadgade högkostnadsskyddet för öppenvård.

## 1.4.2 På vilket sätt tror ni denna aktivitet bidrar till mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedelstillgång?

\*

Hörselskadade får i dag betala helt olika avgifter för hörselvård i olika regioner. Det finns ett virrvarr av avgiftskonstruktioner och avgiftsnivåer, som saknar motstycke inom andra vårdområden.

Samtidigt har i stort sett alla regioner, på eget initiativ, undantagit hörselvårdsavgifter från det nationella högkostnadsskyddet för öppenvård.

Socialstyrelsen, Statens medicinsk-etiska råd och statliga utredningar har konstaterat att de stora avgiftsskillnaderna inom hörselvårdsområdet inte är förenliga med hälso- och sjukvårdslagens princip om vård på lika villkor. I praktiken kan de medföra att tillgången till hjälpmedel begränsas av individens möjligheter att betala.

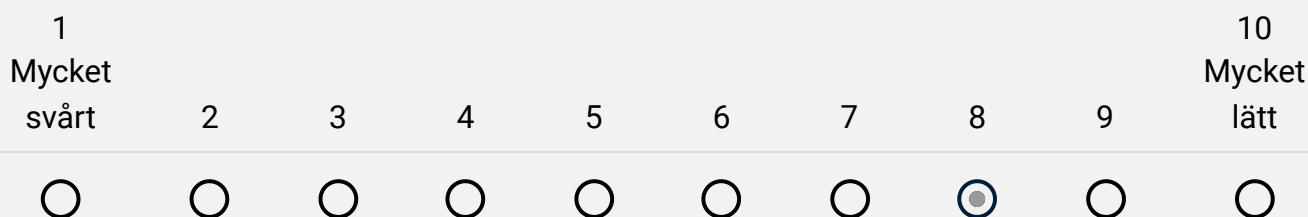
Att tydliggöra lagstiftningen, så att regionerna inkluderar hörselvårdsavgifter i högkostnadsskyddet för öppenvård, skulle tveklöst ge en mer jämlik och effektiv hörselrehabilitering och hjälpmedelstillgång. Det skulle också innebära att fler får råd med hörselvård, vilket i sin tur skulle ha positiv effekt på folkhälsan.

## 1.4.3 Vem/vilka ser ni är ansvariga för denna aktivitet? \*

- Beslut om förtydligande av lagstiftning: Regering och riksdag
- Genomförande: Regionerna

## 1.4.4 Hur lätt tror ni att detta förslag är att genomföra? \*

Ange på en skala 1-10, där 1=mycket svårt och 10=mycket lätt



## 1.4.5 Vill ni lämna ytterligare ett förslag på aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång? \*

Ja

## Förslag 5

### 1.5.1 Avsluta meningen:

En viktig aktivitet/åtgärd/insats som bidrar till en mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och hjälpmedelstillgång är att .....

...att i lag inte tillåta vinstdriven hörselvård med försäljning inom offentligt finansierad hörselrehabilitering samt reglera att hörapparatillverkare inte får äga och driva hörselmottagningar.

### 1.5.2 På vilket sätt tror ni denna aktivitet bidrar till mer jämlik och effektiv rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedelstillgång?

\*

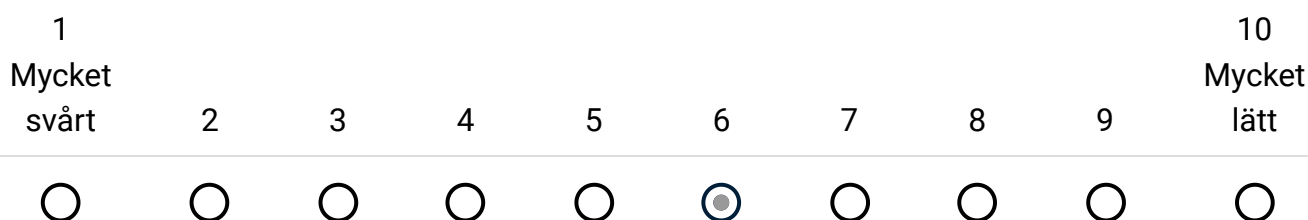
Hörselskadade möter idag försäljning när de söker offentligt finansierad hörselrehabilitering. Två hörapparatkoncerner äger de flesta av hörselmottagningarna i Stockholm och Skåne. Trots avtal med regionen provar dessa i stort sett bara ut ägarens hörapparatmärken. Hörapparatindustrin har därmed ett direkt inflytande över rehabilitering och hjälpmedelstillgång. Audionomer blir både vårdgivare och säljare, som styr patienter mot dyra köp av hörapparater – att bli konsument istället för patient. Detta trots att hörapparater ingår i regionens patientavgift. En jämlik, effektiv och behovsstyrd rehabilitering och hjälpmedelstillgång kräver att lagen inte tillåter vinstdriven hörselvård med försäljning av hörapparater inom den offentliga hörselvården. Audionomer ska inte bedriva försäljning och hörapparatföretag ska inte styra rehabiliteringen. Läkemedelsföretag får idag inte äga apotek eller vårdcentral. Det är rimligt att hörapparatföretag på samma sätt förbjuds att äga hörselmottagningar.

### 1.5.3 Vem/vilka ser ni är ansvariga för denna aktivitet? \*

- Lagstiftning: Regering och riksdag  
- Genomförande: Regioner

### 1.5.4 Hur lätt tror ni att detta förslag är att genomföra? \*

Ange på en skala 1-10, där 1=mycket svårt och 10=mycket lätt



## 2. Utifrån rehabilitering, habilitering och/eller hjälpmedel

Beskriv det ni ser som önskat läge inom 5 – 10 års tid.

Att hörselvården...

- ingår i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården
- är likvärdig i hela landet
- kan erbjuda behandlingar, hjälpmedel och andra habiliterings-/rehabiliteringsinsatser inom rimlig tid
- baseras på vetenskap, evidens och beprövad erfarenhet
- utgår från en helhetssyn på individens behov samt personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp för olika hörselskador
- bedrivs i samordnade vårdkedjor med tillgång till tvärprofessionella resurser och ett brett spektrum av medicinska, tekniska, pedagogiska och psykosociala habiliterings- och rehabiliteringsresurser
- stärker individen med hörselsmart kompetens, inklusive hörselkunskap, hörtaktik, kommunikationsstrategier med mera
- har tillgång till ett brett, flexibelt och uppdaterat sortiment av hörapparater och andra hörhjälpmedel, som förskrivs utifrån behov, oavsett individens betalningsförmåga och oberoende av vårdgivares försäljningsintressen
- har väl fungerande kompetensförsörjning i hela landet, med god tillgång till legitimerade audionomer
- tar ut patientavgifter som är likvärdiga med avgifter för andra patientgrupper och omfattas av det nationella högkostnadsskyddet för öppenvård,

samt...

- att arbetstagare med hörselnedsättning enkelt och kostnadsfritt får tillgång till arbetshjälpmedel utifrån behov
- att alla kommuner har hörselinstruktörer eller motsvarande hörselkompetens, som ger stöd till äldre med hörselnedsättning och andra som har sådant behov i hemmet eller i annat boende.